

Examenul de bacalaureat național 2018

Proba E. c)

Istorie

Simulare pentru clasa a XII-a

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

I. TÊTEL

(30 punct)

Olvassátok el figyelmesen az alábbi forrásokat:

A. „Abban az időben [...] amikor a nemzeti öntudat fejlődésnek indult, a hazai uralkodók visszatérését Moldva (Moldova) és Havasalföld (Țara Românească) trónjára úgy érzékelték, főleg a későbbi történések szempontjából, mint a «nemzeti újjászületés» kezdetét. [...]

A kisbojárság, amelynek felemelkedését a nagybojárok akadályozták, az állam vezetésében jelentősebb szerepet követelt. [...] Céljaik az úgynevezett «Karbonárik» alkotmánytervezetében fejeződtek ki [...], amely szövegében tisztán megfogalmazta «a törvények uralmának alkotmányos elvét», abban az értelemben, hogy az uralkodó hatalma korlátozott és alárendelt az Országgyűlésnek, mint képviseleti szervnek. «A Karbonárik Alkotmánya» egy sor elvet és jogot tartalmazott, mint például: a tulajdon tisztelete, a törvény előtti egyenlőség, a személyi szabadság stb. [...] Ezeket az elveket azonban nem következetesen alkalmazták, mivel az alapvető kérdésben – a hatalom kérdésében – a kisbojárságot kizárólag az foglalkoztatta, hogy döntő szava legyen az Országgyűlésben. «A Karbonárik Alkotmányát» keményen ellenezte a nagybojárság, ezért csak egy egyszerű tervezet maradt. A [nagybojárság] győzelmét a török - orosz felek által aláírt Akkerman-i Egyezmény (1826) is biztosította. Az Egyezmény elfogadta a hazai uralkodók visszahelyezését, az uralkodó államtanács általi megválasztását és az uralkodás időtartamát hét évben állapította meg; Oroszország szerepe megszilárdult [...].”

(F. Constantiniu, *O istorie sinceră a poporului român*)

B. „A Szervezeti Szabályzatokat olyan bojárokból álló bizottságok dolgozták ki, amelyek nagy «tapasztalattal» rendelkeztek ezen a téren, mindezt az orosz hatóságok ellenőrzése alatt, akik abban voltak érdekeltek, hogy a kidolgozott alapszövegek megszilárdítsák Oroszország befolyását a Dunai Fejedelemségekben. [...] A törvényhozó hatalmat az öt évre választott Országgyűlés képviselte, amelyben a nagybojárság aránya jelentős volt; az Országgyűlés kezdeményezte és kidolgozta a törvényeket, majd bemutatta az uralkodónak. Az uralkodót élete végéig a rendkívüli Országgyűlés választotta. [...] A Szervezeti Szabályzatok a középkori kiváltságok elvének foglyai maradtak, felmentve a bojárokat és a papságot az adófizetés terhe alól. [...] A Dunai Fejedelemségek közös orosz-török uralom alatt éltek, a fennhatóságot és a védnökséget gyakorló két udvar között hatalmi erőegyenlőtlenség volt, az utóbbi javára. [...] Bár a Szervezeti Szabályzatok előírták az uralkodó választását, mégis Oroszország és Törökország úgy döntöttek, hogy kezdetben mindkét fejedelemség élére uralkodót neveznek ki: Alexandru Ghica-t Havasalföldön és Mihail Sturdza-t Moldvában.”

(F. Constantiniu, *O istorie sinceră a poporului român*)

A források alapján válaszoljatok az alábbi követelményekre:

1. Nevezzétek meg az **A** szövegben említett politikai tervezetet. **2 pont**
2. Pontosítsatok a **B** forrásból egy olyan információt, amely a Dunai Fejedelemségek uralkodóira vonatkozik. **2 pont**
3. Említsetek meg az **A**, valamint a **B** forrásból. egy-egy olyan intézményt, melynek a bojárok tagjai voltak. **6 pont**
4. Írjátok a vizsgalapra annak a forrásnak megfelelő betűt, amely szerint az államban érvényesülnie kell a törvények uralmának. **3 pont**
5. Írjátok a vizsgalapra az **B** forrásból kiemelt két olyan információt, amelyek között ok-okozati összefüggés van, pontosítva mindkét információ szerepét (ok, illetve okozat). **7 pont**
6. Mutassatok be a modern román államra vonatkozó, a XIX. század első felében kidolgozott, két politikai tervezetet, másokat, mint amit az **A** forrás említ. **6 pont**

7. Említsetek meg a XIX. század második felében a román állam megszilárdítását célzó eseményeknek egy közös vonását. **4 pont**

II. TÉTEL (30 pont)

Olvassátok el figyelmesen az alábbi szöveget:

„Az erdélyi fejedelem hatalmára vonatkozóan [...] a kolozsvári Országgyűlésen a rendek által felvetett egyik probléma annak a joguknak az elismerése volt, hogy az ország vezetőjét élete végéig szabadon megválaszthassák [...]. Kérésüket a Porta csak 1552-ben fogadta el, amikor a szultán [...] csak azzal a feltétellel fogadta el ezt az elvet, hogy a rendek «választottja» a Porta által kinevezett János Zsigmond legyen. [...] Amennyiben a rendek jelöltje nem egyezett meg a Portáéval, ez utóbbi jelöltjét katonai csapatokkal támogatta, a megfelelő irányba terelve a fejedelem «szabad megválasztását» [...].

A fejedelem igazságszolgáltatói és törvényhozói jogköre összetett. [...] Pénzügyi téren rendelkezhetett az adókkal, a bányák, vámok és a kincstári birtokok jövedelmeivel, stb. [...] A fejedelem pénzügyi előjogai a bel- és külkereskedelemre is kiterjednek, melyekre időnként monopóliumot vezetett be. [...]

A fejedelem a külpolitika terén is sokrétű előjoggal rendelkezett. [...] Két nagyhatalom találkozásánál található Erdély (Transilvania), kedvező geo-stratégiai helyzetének köszönhetően, a fejedelemnek nagyobb szabadságot és mozgásteret élvezett a külpolitika terén [...]. Az Oszmán Birodalommal (Imperiul Otoman) való jó kapcsolata és a Habsburg Birodalommal (Imperiul Habsburgic) való békés viszonya stabil és nyugodt uralkodást biztosított a fejedelem számára. Külpolitika terén a kezdeményezés elsősorban a fejedelmet illette meg [...]. A korlátlan fejedelmi hatalom megkívánta, hogy bármely erdélyi által létesített külpolitikai kapcsolatot maradéktalanul tudomására hozzanak. [...] E téren mégis a fejedelmi hatáskör csorbulásáról beszélhetünk, mivel a Porta, mint felsőbb hatalom, megkövetelte, hogy minden katonai vonatkozása szerződés megkötéséről értesítsék, és beleegyezését kérjék.” (*Istoria Românilor*)

A forrás alapján válaszoljatok az alábbi követelményekre:

1. Nevezzétek meg a forrásban említett fejedelemséget. **2 pont**
2. Pontosítsátok a századot, amelyre a forrás vonatkozik. **2 pont**
3. Nevezzétek meg a fejedelemség felett álló felsőbb hatalmat és, a forrás alapján, azt a módot, ahogyan beavatkozott az ország belpolitikájába. **6 pont**
4. Nevezzétek meg, a forrás alapján, két információt a fejedelemnek a pénzügyi előjogaira vonatkozóan. **6 pont**
5. A forrásból kiindulva, alkossatok egy véleményt a fejedelem külpolitikai szerepére vonatkozóan, és támasszátok alá a fenti forrásból vett két információval. **10 pont**
6. Érveljétek egy megfelelő történelmi ténnyel azon kijelentés mellett, mely szerint a XVIII. századi Kárpátokon túli román térség egy központi intézményének megszervezésében változások történtek. (Pontozódik a megfelelő történelmi tény bemutatása és az ok-okozatiság, valamint a következtetést kifejező szavak használata.) **4 pont**

III. TÉTEL (30 pont)

Írjatok egy hozzávetőleg két oldal terjedelmű esszét a Románia a XX. században címmel, figyelembe véve a következőket:

- nevezzétek meg Románia két alkotmányát a XX. század első feléből és pontosítsátok ezeknek egy hasonlóságát;
- nevezzétek meg az 1952-es Alkotmány két jellemzőjét;
- mutassátok be az 1965-ös Alkotmány egy jellemzőjét;
- alkossatok véleményt Románia XX. század végi politikai fejlődéséről és támasszátok alá egy történelmi érveléssel.

Figyelem! Pontozódik a megfelelő történelmi nyelvezet használata, az esszé felépítése, az ok-okozati összefüggések kiemelése, a történelmi érv kidolgozása (megfelelő történelmi tény bemutatása, az ok-okozatiságot, valamint a következtetést kifejező szavak használata), a történelmi események megfelelő időrendi/logikai sorrendjének, valamint a terjedelmi követelményeknek a betartása is.